

РЕЦЕНЗІЯ

зовнішнього стейкхолдера Барановського Миколи Олександровича на освітньо-наукову програму «Географія» підготовки докторів філософії зі спеціальності 106 Географія в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова

Географія – єдина з-поміж наук, що своєю предметною областю охоплює як природні, так і соціально-економічні компоненти земної оболонки. Ця методологічна особливість географічної науки забезпечує її активну участь і певне лідерство в дослідженні проблем взаємодії суспільства з природним середовищем, які стають вкрай актуальними в подальшому цивілізаційному поступі людства.

Географи сформулювали й активно розробляють проблему раціональної територіальної організації життєдіяльності суспільства. У світовій географії стає нормою ландшафтне планування і планування територій, формування екологічних мереж, використання в управлінні регіональної економіки та регіональної політики.

Зважаючи на зазначене вище, освітньо-наукова програма «Географія» підготовки докторів філософії зі спеціальності 106 Географія має відповідати перспективним напрямкам розвитку географії, їх фундаментальним і прикладним аспектам.

Заслугою проєктної групи з розробки цієї ОНП є, перш за все, визначення переліку компетентностей, необхідних спеціалісту рівня «доктор філософії» в галузі географії, зокрема:

ЗК02 – здатність управління інформацією (пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел);

ЗК05 – здатність продукувати нові ідеї (креативність);

ЗК06 – здатність використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення у науковій та навчальній діяльності;

ЗК10 – здатність проведення самостійних досліджень;

ЗК11 – здатність до усної й письмової презентації та обговорення результатів наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами;

СК07 – здатність формулювати наукову проблему, її робочі гіпотези, що передбачає глибоке переосмислення, застосування наявних фундаментальних і створення нових цілісних знань;

СК10 – здатність самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність у галузі географії та суміжних наук, інтерпретувати дані власного наукового дослідження,

відносити їх до відповідної теорії з використанням сучасних методів дослідження, інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних технологій.

Обсяг освітньої складової 45 кредитів ЕКТС, термін навчання – 4 роки. Зміст програми підготовки забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності. Перелік запланованих дисциплін (обов'язкові компоненти та дисципліни вільного вибору), розподіл їх змісту дозволяють зробити висновок, що навчання за цією програмою забезпечить високий рівень фахової підготовки наукового співробітника, викладача вищої школи.

ОНП «Географія» передбачає можливість підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, які протягом навчання набули компетентностей, необхідних для роботи у сфері науки й освіти та є конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

Вважаю, що розроблена в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії зі спеціальності 106 Географія за змістом, переліком компетентностей, результатів навчання, відповідає вимогам сьогодення щодо потреб розвитку географії як інтегративної серед інших природничих наук.

Доктор географічних наук,
професор кафедри географії, туризму та спорту
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

10.04.2024 р.

Микола БАРАНОВСЬКИЙ

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Географія» підготовки докторів філософії зі спеціальності 106 Географія в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова

Сучасна географічна наука, як і всі інші галузі знань, постійно нарощує і поглиблює свій теоретичний потенціал співставної з новими запитами суспільства та розвитком загальнонаукової методології. В умовах становлення державності, радикальних політичних, економічних, адміністративно-територіальних реформ, курсу на євроінтеграцію і світові ринки вітчизняна географія долає радянські стереотипи і міфологеми і критично переглядає свої теоретико-методологічні засади. Огляди сучасних запитів до географічної науки і відповідних їй завдань широко обговорюються і дискутуються у публікаціях та на наукових форумах географів. Відбувається потужна трансформація теоретичного базису географічної науки, її концептуально-понятійного апарату, формуються нові наукові напрями, базові категорії та концепції.

Вказане свідчить про необхідність підготовки висококваліфікованих спеціалістів географів, які володіють широким колом різних загальних і спеціальних фахових компетентностей. Це повинна забезпечити освітньо-наукова програма, яка включає певний перелік дисциплін, що здатні надати аспірантам допомогу в засвоєнні відповідних знань та опануванні умінь, які, в свою чергу, формують саме такі компетентності.

Освітньо-наукова програма включає наступні складові: загальна інформація, мета та характеристика програми, програмні компетентності та результати навчання, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічна мобільність, перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність, форми атестації здобувачів вищої освіти. Опанування аспірантами обов'язкових освітніх компонент забезпечить виконання результатів навчання, а вибіркова складова буде сприяти поглибленню заявлених компетентностей. Так, важливу компетентність СК10 «Здатність самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність в галузі географії та суміжних наук, інтерпретувати дані власного наукового дослідження, відносити їх до відповідної теорії з використанням сучасних методів

дослідження, інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних технологій» дозволяють набути як обов'язкові («Інформаційні та комунікаційні технології у науковій діяльності», «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень»), так і вибіркові («Сучасні методологічні проблеми суспільної географії», «Методика організації та проведення польових досліджень»),

Слід зазначити, що програмні результати навчання повністю корелюють з компетентностями, необхідними сучасним здобувачам кваліфікації «доктор філософії» з географії. Серед програмних результатів навчання важливі знання та уміння, наприклад, ПР.04 «Обґрунтовувати необхідність і обсяги експериментальних досліджень; працювати на сучасному обладнанні, обробляти результати експериментів; аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати проведених експериментів і досліджень; робити висновки на основі одержаних досліджень».

Структура і зміст програми відповідають всім вимогам, що висувають до освітньо-наукових програм третього рівня підготовки аспірантів. Вважаю, що вона забезпечить належну якість підготовки висококваліфікованих науковців, викладачів вищої школи, здатних удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний, загальнокультурний та науковий рівень, систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в науковій, науково-дослідній та педагогічній діяльності.

Професор, доктор географічних наук,
академік НАН України

Руденко Л.Г.

РЕЦЕНЗІЯ

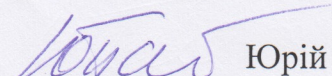
зовнішнього стейкхолдера Палехи Юрія Миколайовича на освітньо-наукову програму «Географія» підготовки докторів філософії зі спеціальності «106 Географія» в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова

Географія вважається «королевою» природничих наук, в якій як квінтесенція поєднані знання усіх інших природничих наук. Більш того, становлення сучасного дослідника-географа не можливе без набуття ним компетентностей гуманітарного профілю, які формуються під час освоєння таких дисциплін як академічне письмо, зокрема іноземною мовою, педагогіка, психологія, філософія, та фундаментальних основ методології та методів географічної науки. Важливе місце при цьому також має відводитися сучасним методам та інструментам пізнання природних явищ та соціоекономічних проблем розвитку суспільства. Саме на набуття необхідних компетентностей з вирішення сучасних географічних проблем і направлена пропонована освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії зі спеціальності «106 Географія».

Обсяг освітньої складової пропонованої програми – 45 кредитів ЕКТС, термін навчання 4 роки. Зміст програми підготовки забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності. Засвоєння дисциплін (обов'язкових та вільного вибору) забезпечить високий рівень фахової підготовки наукового співробітника та викладача для ЗВО. На мою думку, пропонована освітньо-наукова програма «Географія» відповідає вимогам і перспективам розвитку сучасних напрямів географії. Окрім обов'язкових компонент, які розкривають сутність підготовки власне науковця-дослідника, особливої уваги в пропонованій програмі приділено блоку вибіркового компонент, які власне спрямовані на формування компетентностей дослідника за конкретним напрямком підготовки. Надзвичайно важливо відзначити спрямування компетентностей цього блоку та результатів навчання на отримання міждисциплінарних та комплексних знань. Зокрема, це розкривається в низці вибіркового дисциплін, які охоплюють проблеми раціональної територіальної організації природокористування у життєдіяльності суспільства.

Вважаю, що розроблена освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії зі спеціальності «106 Географія» за змістом, переліком компонент, пропонованими компетентностями та результатами навчання, відповідає сучасним вимогам географічної науки та може бути рекомендована до впровадження.

Заступник директора з наукової роботи,
керівник Центру ГІС
Державного підприємства
"Український державний науково-дослідний
інститут проектування міст "ДІПРОМІСТО"
імені Ю.М.Білоконя,
доктор географічних наук, професор

 Юрій ПАЛЕХА

Підпис проф. Юрія ПАЛЕХИ завіряю
Начальник відділу
кадрів та діловодства
12 квітня 2024 р.

 Валентина СКИБА